

บทที่ 3

เทคนิคและวิธีการละคร

DRAMATIC METHODS AND TECHNIQUE

การแสดงบทบาทสมมติ

ROLE PLAYING

คำจำกัดความและจุดมุ่งหมาย

การแสดงบทบาทสมมติเป็นสถานการณ์ของการแสดงโดยไม่มีการเตรียมตัว โดยเน้นความสำคัญที่บุคคลและบทบาท นักเรียนสวมบทบาทคนใดคนหนึ่งและแสดงหรือปฏิบัติบทบาทของผู้ที่เขาเป็นในสถานการณ์เฉพาะที่กำหนดขึ้น จุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อเพิ่มพูนความเข้าใจลึกซึ้ง (insight) ในความรู้สึกของนักเรียนเกี่ยวกับสถานการณ์เฉพาะนั้น ๆ

วิธีการ

เลือกสถานการณ์ที่มีความสัมพันธ์กับหัวข้อที่กำลังเรียน ควรเป็นสถานการณ์ที่ใกล้เคียงความเป็นจริงมากที่สุดทั้งด้านหัวข้อและบุคลิกของผู้แสดง อธิบายสถานการณ์และบทบาทที่จะเสนอเรื่องราว ถามให้ผู้อาสาสมัครเล่นบทบาทที่แตกต่างกัน ไม่เล่นเพียงบทบาทเดียว ครูอาจต้องสนับสนุนเฉพาะนักเรียนบางคนแสดงบทบาทแต่ก็ไม่ควรถึงกับบังคับเขา

ปกติแล้วผู้ร่วมแสดงบทบาทประมาณ 2-5 คน และเมื่อเลือกได้แล้วให้เวลานักเรียนคิดเกี่ยวกับบทบาท 2-3 นาที เขาไม่ควรฝึกหรือท่องจำ บอกให้ผู้ที่ไม่ได้แสดงหรือผู้ดูรู้ว่าควรสังเกตอะไรในขณะการแสดง

ครูไม่ควรขัดจังหวะการแสดง นอกจากว่าจะเสริมจุดประเด็นสำคัญ หรือการแสดงล่าช้า หยุดการแสดงบทบาทเมื่อปรากฏว่าออกนอกเรื่อง หรือเมื่อกลายเป็นเกมไป

กิจกรรมติดตามด้วยการอภิปรายเกี่ยวกับทำไมและอย่างไร คนจึงกระทำหรือปฏิบัติอย่างนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรู้สึกของผู้แสดง ทำไมเขาจึงปฏิบัติเช่นนั้น ผู้เรียนอาจมีความคิดเห็นอื่น ๆ อีกมาก ซึ่งอาจมีการแสดงครั้งที่ 2 หรือ 3 ระหว่างการอภิปรายพยายามให้ได้มาซึ่งวิธีการหรือหนทางในการแก้ปัญหาหรือแก้สถานการณ์ ในกรณีที่มีเหตุการณ์เช่นนี้เกิดขึ้นจะได้แก้ปัญหาได้

ข้อแนะนำ

ไม่บังคับนักเรียนให้แสดงบทบาท การแสดงบทบาทที่ดีนั้น ทั้งชั้นเรียนต้องร่วมมือกันในสถานการณ์ ควรเข้าใจสถานการณ์อย่างแจ่มชัด และยอมรับความจริงที่ว่า การแสดงบทบาทเป็นรูปแบบหนึ่งของการเรียนรู้ การแสดงบทบาทควรเล่น 2-4 คน เพราะถ้ามากกว่านี้จะทำให้เกิดความสับสน ผู้แสดงบทบาทควรใส่อารมณ์และทัศนคติในการกระทำด้วย เพื่อเป็นไปตามธรรมชาติของความเป็นจริง ให้ผู้ร่วมแสดงบอกถึงความรู้สึกของเขาในขณะที่เขาแสดงบทบาท การให้ดูตัวอย่างของการแสดงบทบาทจากวิดีโอหรือภาพยนตร์อาจช่วยเป็นแนวทางสำหรับผู้แสดงหน้าใหม่ ให้เวลาในการแสดงอย่างเพียงพอ

ตัวอย่าง

ในชั้นวิชาธุรกิจศึกษา สามารถจัดการสัมภาษณ์ระหว่างนายจ้างกับผู้มาสมัครงาน โดยให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติทั้ง 2 บทบาท

ในชั้นวิชาใดก็ได้ สถานการณ์ (ปัญหา) ของโรงเรียนหรือในชุมชน สามารถจะกระทำแสดงบทบาทสมมติได้

ข้อดีของการแสดงบทบาทสมมติ

1. เปิดโอกาสให้เข้าใจลึกซึ้งในความรู้สึกจริงของผู้เรียน
2. จูงใจ สร้างสรรค์และสนุก
3. ใช้เวลาในการเตรียมน้อย
4. สามารถนำไปใช้ในสถานการณ์ชีวิตจริงได้
5. ผู้เรียนมีโอกาสที่เข้าใจความรู้สึกของแต่ละคนในแต่ละบทบาทสมมติที่แสดง

ข้อบกพร่องของการแสดงบทบาทสมมติ

1. อาจเป็นการยากที่นักเรียน “มีความรู้สึก” และ “คิด” บทบาทของผู้แสดงในแต่ละสถานการณ์เฉพาะอย่าง
2. อาจเป็นวิธีการที่ยากสำหรับครูถ้าเขาได้รับการฝึกหรือมีประสบการณ์ไม่พอ
3. อาจใช้เวลามาก
4. นักเรียนอาจล้อเลียนบทบาทของผู้เล่นทำให้การเรียนไม่มีคุณค่า
5. เฉพาะกลุ่มนักเรียนที่มีจิตใจเปิดเผยเท่านั้นที่จะนิยมการแสดงบทบาทสมมติ

เอกสารอ้างอิง

- Chester, Mark and Robert Fox. **Role Playing Methods in the Classroom**. Chicago : Science Research Associations, Inc., 1966.
- Grambs, Jean Dresden, John C. Carr, and Robert M. Fitch. **Modern Methods in Secondary Education**. Third Edition. New York : Holt, Rinehart, and Winston, Inc., 1970.
- Means, Richard K. **Methodology in Education**. Columbus, Ohio : Charles E. Merrill Publishing Company, 1968.
- Shaftel, Fannie R. and Goerge Armin Shaftel. **Role Playing for Social Values : Decision Making in the Social Studies**. Englewood Cliffs, N.J. : Prentice-Hall, Inc., 1967

การเล่าเรื่อง STORYTELLING

คำจำกัดความและจุดมุ่งหมาย

การเล่าเรื่องเป็นการเล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น นิทาน เกล็ดพงศาวดาร ให้แก่นักเรียนฟัง จุดมุ่งหมายเพื่อกระตุ้นให้เกิดความสนใจ การเรียนรู้และเกิดจินตนาการ

วิธีการ

เลือกเรื่องให้เหมาะสมกับหัวข้อที่กำลังศึกษาอยู่ เตรียมและเสนอเรื่องราวจนจบ บางครั้งอาจให้อ่านจากหนังสือหรือสื่อการสอนเพิ่มเติม เริ่มเรื่องด้วยการแนะนำที่ดึงดูดความสนใจของผู้เรียน การเล่าเรื่องควรประกอบด้วยสิ่งต่าง ๆ ดังนี้ คำนำ เนื้อเรื่องและการสรุป เมื่อจบเรื่องแล้วควรมีการอภิปราย ถามคำถาม ทดสอบหรือมอบงานศิลปะซึ่งสามารถช่วยในการประเมินผล

ข้อแนะนำ

ต้องมั่นใจว่าเรื่องที่เล่าเหมาะสมกับระดับอายุของเด็ก และคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เล่าเรื่องในลักษณะพูดไม่ใช่ท่องจำ อย่างไรก็ตามก็ดีสำหรับบทกลอนหรือเพลง จำเป็นต้องท่องจำ ระวังการใช้คำพูด ใช้คำพูดที่ดี ลักษณะท่าทาง สีหน้า เครื่องบันทึกเทป สามารถช่วยผู้เล่าประเมินทักษะของเขา ตรวจสอบการจัดเตรียมที่นั่ง เพื่อทุกคนจะได้มองเห็น และอยู่ใกล้ผู้เล่าเท่าที่จะเป็นไปได้ พยายามหลีกเลี่ยงเรื่องที่มีตัวละครเพียง 2-3 ตัว ครูอาจต้องการใช้แผ่นป้าย ผ้ายาสี หุ่น หรือรูปภาพต่าง ๆ มาประกอบ

ตัวอย่าง

การเล่าเรื่องสามารถใช้ได้เกือบทุกวิชา ครูสามารถให้นักเรียนนำรูปภาพที่สัมพันธ์กับเรื่องมาประกอบ นำการอภิปรายเข้ามาช่วย และการเล่าเรื่องสามารถวาดออกมาเป็นรูปภาพได้

ข้อดีของการเล่าเรื่อง

1. ทำให้เกิดจินตนาการและสมาธิ
2. ช่วยฝึกทักษะด้านการฟัง
3. ทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์
4. กระตุ้นให้เกิดความสนใจและการเรียนรู้
5. ความสัมพันธ์ของครูและนักเรียนเป็นไปอย่างใกล้ชิด

ข้อบกพร่องของการเล่าเรื่อง

1. อาจนำไปสู่ปัญหาด้านวินัย นอกจากว่าความตั้งใจของนักเรียนนั้นจะเปลี่ยนเป็นความสนใจ
2. บางครั้งเป็นการยากที่จะหาคำที่ทุกคนเข้าใจได้
3. ถ้าจำนวนนักเรียนมากเกินไปทำให้ยากที่จะมองเห็นทุกคน
4. บ่อยครั้งในการใช้วัตถุและตัวอย่างของจริงอื่นมาประกอบทำให้เด็กเบนความสนใจไปจากจุดประสงค์ของเรื่องที่เล่า
5. ต้องมีทักษะในการเล่าเรื่อง จึงจะเล่าได้ดี

เอกสารอ้างอิง

Burrell, Arthur. **A Guide to Storytelling**. Detroit : Gale Research Company, 1975.

Colum, Padraic. **Storytelling, New and Old**. New York : The Macmillon Company, 1978.

Means Richard K. **Methodology in Education**. Columbus, Ohio : Charles E. Merrill Publishing Company, 1968.

Wagner, Joseph A. And Robert W. Smith. **Teacher's Guide to Storytelling**. Dubuque, Iowa : Wm. C. Brown Company Publishers, 1968.

บทละครทางสังคม

SOCIODRAMA

คำจำกัดความและจุดมุ่งหมาย

บทละครทางสังคมเป็นการแสดงบทละครของกลุ่มนักเรียน โดยที่ไม่ได้มีการฝึกมาก่อน เป็นการนำปัญหาทางสังคมมาสร้างเป็นหัวเรื่อง จุดมุ่งหมายที่สำคัญเพื่อช่วยให้นักเรียนผู้ที่จะเข้าใจความสัมพันธ์ของสังคมดีขึ้น เช่น ความซื่อสัตย์ ความอิจฉาริษยา ความเป็นผู้นำและการร่วมมือกัน

วิธีการ

เริ่มต้นด้วยการตัดสินใจเลือกปัญหาสังคมหรือเรื่องที่กำลังเป็นที่สนใจของสังคมให้นักเรียนตั้งชื่อหัวเรื่อง จากนั้นให้นักเรียนเลือกและวิเคราะห์การแสดงให้เป็นไปในสถานการณ์สร้างสรรค์ อภิปรายถึงจุดสำคัญและลักษณะ เลือกผู้แสดงจากผู้อาสาสมัคร ถ้าเป็นไปได้พิจารณาถึงบทบาทและบุคลิกของแต่ละผู้แสดง มีการฝึกอย่างสั้น ๆ การแสดงควรอยู่ระหว่างเวลา 5- 10 นาที ครูควรคำนึงถึงบทบาทและลักษณะว่าเข้ากับเนื้อหาหรือไม่และไม่ควรขัดจังหวะการแสดง นอกจากว่าการแสดงนั้นซ้ำมาก สุดท้ายต้องมีการอภิปรายติดตามมาทันทีเมื่อจบการแสดงแต่ละครั้ง

ข้อแนะนำ

พยายามเลือกหัวข้อบทละครที่สามารถแสดงได้จบ ควรเป็นบทที่เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงบทบาทตามที่เขาต้องการ ให้อายุอย่างเพียงพอในการอภิปรายและถามตอบในการแสดง ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา ระมัดระวังไม่ปล่อยให้เป็นการบันเทิงชนิดเล่นเกม แต่พยายามแนะนำให้มีการปรับปรุงเป็นรายบุคคลหรือกลุ่ม ครูไม่ควรขัดจังหวะการแสดง นอกจากว่าการแสดงเป็นไปอย่างช้ามาก หรือออกนอกประเด็นของปัญหา ให้การแสดงดำเนินต่อไป ถึงแม้ว่าจะมีปัญหาอื่น ๆ อยู่บ้าง トラบดที่การแสดงเป็นไปอย่างก้าวหน้าและมีความหมายให้เด็กแสดงจบ บรรลุจุดสุดยอดของเรื่อง

ตัวอย่าง

ในชั่วโมงวิชาสังคมศึกษา นักเรียนสามารถแสดงถึงปัญหา เช่น ปัญหาทั่ว ๆ ไปในการฝึกทหาร หรือปัญหาชนกลุ่มน้อย เป็นต้น

ข้อดีของบทละครทางสังคม

1. สามารถใช้เพื่อช่วยให้นักเรียนพัฒนาและเข้าใจในการเป็นผู้นำ ศีลธรรม ความซื่อสัตย์ การอภิปรายและการร่วมมือ
2. ช่วยให้ทั้งครูและนักเรียนมีความเข้าใจในทัศนคติ ความรู้สึก และพฤติกรรมทางสังคมดียิ่งขึ้น
3. เปิดโอกาสให้มีการแสดงออกตามความเป็นจริงในชีวิตโดยไม่มีอารมณ์หรือความขัดแย้งเข้ามาเกี่ยวข้อง
4. เปิดโอกาสให้มีการอภิปรายความรู้สึกที่มีจริง ๆ
5. สามารถช่วยให้นักเรียนเพิ่มพูนความสามารถในการมองปัญหา วิเคราะห์ปัญหาและสังเคราะห์ปัญหา
6. สามารถใช้ได้เกือบทุกสาขาวิชา ทุกระดับชั้นหรือขนาดกลุ่มของผู้เรียน

ข้อบกพร่องของบทละครทางสังคม

1. คุณค่าจะมีจำกัด ถ้าผู้เรียนไม่เข้าใจบทบาทที่แสดง
2. เป็นการยากที่จะให้นักเรียนแสดงออกถึงปัญหาจริง ๆ ที่พวกเขามีอยู่
3. การประเมินผลอาจเป็นไปอย่างไม่รอบคอบ

เอกสารอ้างอิง

Hoover, Kenneth H. **Reading on Learning and Teaching in The Secondary School.**

Boston : Allyn and Bacon, Tnc. 1976.

Lee, Folrence Henry. **Principles and Practices of Teaching in Secondary Schools.**

New York : Davis Mckay Company Inc. 1975.

Lueck, Williams R., and Others. **Effective Secondary Education.** Minneapolis,

Minnesota : Burgess Publishing Co., 1976.

Shaftel, Fannie R. and Goerge Armin Shaftel. **Role Playing for Social Values :**

Decision Making in the Social Studies. Englewood Cliffs, N.J. : Prentice-Hall, Inc., 1967.